

بازخوانی روزهای پایانی

۴ آبان ۱۳۹۳ ساعت ۲۱:۴۶

در سال چهارم جنگ، نیروهای زمینی دو طرف به تعادل رسیده بودند ولی در خلیج فارس وضع به گونه دیگری بود. در یک مقطع دو ساله، کشورهای کویت، ایالات متحده، اردن و آفریقای جنوبی در یک همکاری مشترک، نفت خام هدیه شده از سوی کویت را در نفت کش‌هایی با پرچم آمریکا بارگیری کرده و به آفریقای جنوبی منتقل می‌کردند. آفریقای جنوبی در عوض سوخت مورد نیاز عراق را به بندری در اردن تحویل می‌داد.

عملیات‌های شگفت‌انگیز و مهم فراوانی پس از فتح خرمشهر و تا پایان جنگ رخ داد که آوازه آن در تاریخ جنگ‌های قرن ۲۰ به ثبت رسیده است. گفته می‌شود که عملیات رمضان بزرگترین نبرد زمینی جهان پس از جنگ جهانی دوم بوده‌است. در این نبرد عراق به سادگی از توپخانه برای قتل عام ۳۰۰۰۰ سرباز ایرانی استفاده کرد و پس از آن تا سال چهارم جنگ عملیات‌هایی مانند محرم، والفجر مقدماتی و عملیات غافلگیرانه خیبر که از منطقه هورالعظیم بود صورت گرفت.

در سال چهارم جنگ، نیروهای زمینی دو طرف به تعادل رسیده بودند ولی در خلیج فارس وضع به گونه دیگری بود. در یک مقطع دو ساله، کشورهای کویت، ایالات متحده، اردن و آفریقای جنوبی در یک همکاری مشترک، نفت خام هدیه شده از سوی کویت را در نفت کش‌هایی با پرچم آمریکا بارگیری کرده و به آفریقای جنوبی منتقل می‌کردند. آفریقای جنوبی در عوض سوخت مورد نیاز عراق را به بندری در اردن تحویل می‌داد. همزمان جزیره خارک به عنوان پایانه اصلی صدور نفت ایران توسط هواپیماهای پیشرفته‌ای که فرانسه به عراق تحویل داده بود، مسدود شد و به این ترتیب ایران وارد جنگ نفت‌کش‌ها شد. تحریم نفت ایران نیز اوضاع داخلی کشور را به هم ریخته بود و ایران برای خرید سلاح و مهمات و ادامه جنگ نیاز به نقدینگی داشت.

با توجه به اوضاع بین‌الملل تنها راه کار موجود، رفتار متقابل با طرف عراقی و متحدینش بود تا با قرار گرفتن عراق در یک تنگنای نفتی، هم کشورهای صنعتی نیازمند نفت در فشار قرار گرفته و دست از حمایت عراق بردارند و هم نقدینگی عراق از طریق فروش نفت برای ادامه جنگ کاهش یابد. این رفتار متقابل چاره‌ای جز ورود به خاک عراق و فتح فاو برای ایران نگذاشته بود. عملیات والفجر ۸ با رمز یا زهرا (س) در جبهه جنوب در منطقه فاو و در وسعت ۸۰۰ کیلومتر مربع از بیستم بهمن ماه ۱۳۶۴ آغاز شد. در این عملیات هزاران تن از نیروهای ایرانی در یک عملیات شگفتی‌ساز در تاریخ جنگ‌های جهان از رودخانه اروندرود که با سرعتی برابر با ۹۰ کیلومتر در ساعت در خروش است و به جزر و مدها و تغییر جریان‌های آبش معروف است گذشتند و در اولین روز عملیات، شهر مهم فاو را در جنوب شرقی عراق فتح کردند.

جوامع بین المللی پس از شکست های عراق تمایل زیادی به پایان جنگ ایران داشتند. در طول یک سالی که از تصویب قطعنامه تا پذیرش آن توسط ایران گذشت، ایران تحت فشار خارجی زیادی برای قبول آن قرار داشت. ریگان در ۳۱ شهریور ۱۳۶۶ در سخنرانی خود در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، ایران را رسماً تهدید کرد که اگر به قطعنامه ۵۹۸ پاسخ منفی بدهد، چاره‌ای جز یک «اقدام عملی» باقی نمی‌ماند. اندکی بعد ایالات متحده به عنوان متحد عراق وارد جنگ با ایران شد. در ۳۰ فروردین ۱۳۶۷ ایالات متحده به نفت کش‌ها و سکوهای نفتی غیرنظامی ایران در خلیج فارس حمله کرد تنها دو روز پیش از آن و در روزهای ۲۸ و ۲۹ فروردین، عراق برای بازپس گیری شبه جزیره فاو شروع به بمباران شیمیایی و به کارگیری آتش بسیار سنگین توپخانه علیه مواضع ایران نموده بود. در جریان این حمله بالگردهای آمریکایی به نفع نیروهای عراقی مستقیماً وارد جنگ با ایران در فاو شدند. روشن بود که ایران توان جنگیدن مستقیم و همزمان با دو ارتش ایالات متحده و عراق را نداشت. بنابراین شبه جزیره فاو دوباره به دست عراق افتاد. همچنین دو هفته پیش از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران در ۱۲ تیر ۱۳۶۷ ناو آمریکایی یواس اس وینسنس یک هواپیمای غیرنظامی ایرباس مسافری ایران را در آب‌های خلیج فارس مورد اصابت موشک خود قرار داد و تمامی ۲۹۰ مسافر آن را کشت. از بعد داخلی نیز دولت ایران تحت فشار زیادی بود. در داخل کشور زرمه‌های مخالفت با جنگ آغاز شده بود و فشارهای اقتصادی بر دولت افزایش یافته بود. درآمد نفتی کشور از ۱۵ میلیارد دلار به کمتر از ۶ میلیارد دلار کاهش یافته بود و وضعیت اقتصادی کشور در بدترین حالت خود بود. فرمانده سپاه پاسداران طی نامه‌ای به امام خمینی، فهرستی از نیازهای مضاعف نیروهای نظامی ایران برای ادامه جنگ در ۵ سال آینده را ارائه داد و بدون آن وسائل جنگ را بی نتیجه دانست فرمانده سپاه ایران را مستعد ادامه جنگ می‌دانست اما نخست وزیر وقت اعلام کرده بود که حتی ۱ دلار هم برای ادامه جنگ در اختیار ندارد.

بنابراین ایران در روز ۲۷ تیر ۱۳۶۷ قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت را با بیانیه‌ای سوزناک از امام راحل پذیرفت. بیانیه‌ای که بغض خفته رزمندگان را در شهر و جبهه‌ها فرو ریخت. از سوئی غم از دست دادن قریب به ۵۰۰ هزار انسان ایرانی دوست و خانواده و هم‌میهن را به انتقام فرا می‌خواند و از سمتی ادامه جنگ با خزانه‌های خالی فرصت زندگی را از داغدیده‌ها هم می‌گرفت. برای همین بود که تنها یک تن می‌توانست بر این چهره ژانوسی دهه شصت پایان دهد. تنها یک تن می‌توانست با کلامش مهر خاتمه بر مرافعه داغدیده‌های طالب انتقام و داغدیده‌های طالب زندگی باشد. مردی که پایان جنگ را اینگونه نوشت: " خدا می‌داند که راه و رسم شهادت کور شدنی نیست، و این ملتها و آیندگان هستند که به راه شهیدان اقتدا خواهند نمود. و همین تربت پاک شهیدان است که تا قیامت مزار عاشقان و عارفان و دلسوختگان و دارالشفای آزادگان خواهد بود. خوشا به حال شما ملت! خوشا به حال شما زنان و مردان! خوشا به حال جانبازان و اسرا و مفقودین و خانواده‌های معظم شهدا! و بدا به حال من که هنوز مانده‌ام و جام زهرآلود قبول قطعنامه را سر کشیده‌ام، و در برابر عظمت و فداکاری این ملت بزرگ احساس شرمساری می‌کنم."

جنگ تمام شد. امام خمینی قطع نامه را پذیرفت

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۰۲۳۱/پایانی-روزهای-بازخوانی/>